

STVARANJE SOCIJALISTIČKOGA ČOVJEKA

Hrvatsko društvo i ideologija jugoslavenskoga socijalizma

Opis znanstvenoga projekta

Koncept stvaranja „novoga čovjeka“ tijekom dvadesetoga se stoljeća propitivao i ponavljao u različitom političkom i zemljopisnom okruženju. U žarištu ovoga znanstvenoga projekta nalazi se jedan od zasebnih povijesnih slučajeva: nastojanja jugoslavenskih vlasti u stvaranju novoga socijalističkog čovjeka poslije Drugoga svjetskog rata, posebno u Hrvatskoj kao jednoj od jugoslavenskih republika. Socijalistički su se građani i građanke isprva suočili s društvom izrazito usmjerenim prema Sovjetskome Savezu, no stanje se ubrzo izmijenilo i usmjerilo prema jugoslavenskome modelu samoupravljanja i tržišnoga socijalizma. Dugo razdoblje u trajanju od četiri i pol desetljeća (1945-1990.) zahtijeva posebnu pozornost zbog promjena koje su se događale u političkome sustavu: od oblikovanja koncepta socijalističkoga čovjeka do njegove djelomične razgradnje.

Hrvatska umnogome predstavlja izvrsnu studiju slučaja u istraživanju jugoslavenskoga društva, a u ovome se projektu razmatra u jugoslavenskome kontekstu te – kada god je to potrebno – i u širem povijesnom okviru koji obuhvaća druga socijalistička društva kojima su upravljale komunističke stranke.

Profil suradnika na projektu jamči analizu socijalističkoga čovjeka u njegovim ili njezinim raznim oblicima: od djetinjstva do umirovljenja, u radu te u dokolici i sportu, kao stvaratelja i primatelja kulture, od teoretskih ideala visoke politike do uspješne ili problematične prakse. Suradnici obrađuju širok izbor pisanih, vizualnih i usmenih izvora te ih interpretiraju koristeći složenu multidisciplinarnu metodologiju koja uključuje političku, gospodarsku, društvenu i kulturnu povijest, društvenu i kulturnu antropologiju, kulturalne studije i lingvistiku. Cilj je projekta baciti novo svjetlo na razdoblje i temu koji su u hrvatskim i ostalim postjugoslavenskim humanističkim znanostima i dalje nedovoljno istraženi.

Dvanaest je tema kojima će se baviti suradnici na projektu:

1. Politički aspekti obrazovanja
2. Pionirska organizacija i ideologizacija djetinjstva
3. Omladinske radne akcije
4. Udarništvo
5. Radnici i samoupravljanje: slučaj brodogradilišta Uljanik
6. Radnička kulturna praksa u socijalizmu: slučaj istarske periodike
7. Jezik tiskanih medija: slučaj istarske periodike
8. Uloga novinarstva i medija u oblikovanju novoga čovjeka
9. Glazbena periodika u formativnom razdoblju socijalizma
10. Popularna kultura: zabavna glazba, televizija i moda
11. Potrošačka kultura i vijeća potrošača u sustavu socijalističkog samoupravljanja
12. Odnos između politike i sporta

Rezultati

Suradnici na projektu sastaju se na pulskom Sveučilištu svakih šest mjeseci te raspravljaju o radu na projektu na temelju provedenih istraživanja, objavljenih radova, izlaganja na znanstvenim skupovima, polugodišnjih izvješća i planova rada. Afirmirani gosti predavači sudjeluju na sastancima projekta barem jednom godišnje.

HRZZ podržava otvoreni pristup znanstvenim publikacijama pa će rezultati projekta biti dostupni na mrežnim stranicama projekta. Očekivani rezultati su dvije znanstvene monografije (2015.), zbornik radova (2017.) i dvadesetak radova u znanstvenim časopisima (2014-2017.). Suradnici sa svojim izlaganjima nastupaju na znanstvenim skupovima, a u posljednjoj godini projekta (travanj 2017.) bit će organizirana radionica za dvadesetak sudionika.

Projekt može donijeti višestruku korist: hrvatska humanistika doći će do rezultata na području koje nije dovoljno istraženo; znanstvena pozornost usmjerena na temu projekta mogla bi pomoći boljem razumijevanju prošlosti i novim argumentima u suvremenim raspravama o naravi socijalističkoga sustava; suradnici kao sveučilišni nastavnici rezultate istraživanja mogu pretočiti u nove predmete u programima sveučilišnih studija; te, naposljetku, projekt bi mogao biti dobar temelj za buduću suradnju, a doktorandima bi mogao omogućiti dovršavanje disertacija u akademski poticajnom okruženju.

Trajanje projekta

15. lipnja 2014. – 14. lipnja 2017.

Voditelj projekta

doc. dr. sc. Igor Duda
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Suradnici

Anita Buhin, doktorandica
European University Institute, Firenca
doc. dr. sc. Lada Duraković
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
dr. sc. Teodora Fonović Cvijanović, viša asistentica
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
doc. dr. sc. Hrvoje Klasić
Sveučilište u Zagrebu
dr. sc. Snježana Koren, viša znanstvena suradnica
Sveučilište u Zagrebu
Boris Koroman, asistent
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
doc. dr. sc. Andrea Matošević
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
doc. dr. sc. Magdalena Najbar-Agičić
Sveučilište Sjever
Igor Stanić, doktorand
Sveučilište u Zagrebu
Vanessa Vitković Marčeta, asistentica
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Financiranje

Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ), uspostavljeni istraživački projekti

Ustanova

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Centar za kulturološka i povijesna istraživanja
socijalizma (CKPIS)

Mrežne stranice projekta

<http://www.unipu.hr/index.php?id=socialistman>

Centar za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma

CKPIS djeluje u sastavu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli od 2012. godine. Njegovi suosnivači su Igor Duda, Lada Duraković, Boris Koroman i Andrea Matošević, nastavnici na trima sveučilišnim odjelima, čija znanstvena djelatnost zahvaća socijalističke i postsocijalističke teme iz perspektive povijesti, etnologije, antropologije, kulturalnih studija, književnosti i muzikologije. U svom nastojanju za multidisciplinarnim i interdisciplinarnim pristupom socijalizmu, Centar je otvoren za suradnju drugim znanstvenicima, kako s pulskog tako i s drugih sveučilišta, kako iz zemlje tako i iz inozemstva. Međunarodna mreža CKPIS-a trenutno okuplja oko 160 znanstvenika i doktoranada. Cilj je ostvariti i povezivanje sa srodnim ustanovama na temelju zajedničkih istraživačkih interesa. Zasad je potpisan ugovor o suradnji s Institutom za studije istočne i jugoistočne Europe (IOS) u Regensburgu, Institutom za etnologiju i folkloristiku i Hrvatskim institutom za povijest u Zagrebu te je uspostavljena projektna suradnja s Centrom za jugoistočnoeuropske studije Sveučilišta u Grazu (CSEES) i Znanstveno-istraživačkim centrom Slovenske akademije znanosti i umjetnosti (ZRC SAZU) u Ljubljani. Pored istraživačke, Centar razvija izdavačku djelatnost (Biblioteka CeKaPISarnica), organizira znanstvene skupove, prikuplja knjižni fond, audiovizualno i pisano arhivsko gradivo te informacije o očuvanosti arhivskoga fonda iz razdoblja socijalizma, doprinosi obogaćivanju ponude predmeta na sveučilišnim studijskim programima, potiče studente na proučavanje socijalizma i prati napredovanje svojih suradnika doktoranada (kao volonteri u Centru djeluju doktorandi Igor Stanić i Anita Buhin).

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Centar za kulturološka i povijesna istraživanja
socijalizma
Zagrebačka 30, 52100 Pula
ckpis@unipu.hr
<http://www.unipu.hr/index.php?id=ckpis>
<https://www.facebook.com/ckpis.unipu>

